

U s t a w a

z dnia 5 sierpnia 1922 r.

o zaopatrzeniu emerytalnem wojskowych i ich rodzin.**ROZDZIAŁ I.****Postanowienia wstępne.**

Art. 1. Zawodowi wojskowi tudzież wdowy i sieroty po nich otrzymują zaopatrzenie emerytalne wedle zasad, wyłuszczonych w ustawie niniejszej.

Art. 2. Zawodowymi wojskowymi w rozumieniu ustawy niniejszej są zawodowi oficerowie oraz zawodowi szeregowi.

ROZDZIAŁ II.**Uposażenie emerytalne.**

Art. 3. Zawodowy wojskowy otrzymuje uposażenie emerytalne po upływie conajmniej dziesięciu lat służby wojskowej, o ile z powodu trwałej niezdolności do dalszego pełnienia obowiązków służbowych przechodzi w stan spoczynku.

Prawo to przysługuje zawodowemu wojskowemu już po pięciu latach służby wojskowej, o ile stał się trwale niezdolnym do pełnienia obowiązków służbowych z powodu choroby lub kalectwa, nabytych bez własnej umyślnej winy po wstąpieniu do służby wojskowej.

Art. 4. Bez względu na czas odbytej służby wojskowej przysługuje zawodowemu wojskowemu prawo do uposażenia emerytalnego, o ile stał się trwale niezdolnym do pełnienia służby wojskowej wskutek:

- a) działań wojennych,
- b) nieszczęśliwego wypadku z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych,
- c) chorób zakaźnych, panujących epidemicznie w wojsku lub w miejscu służbowego pobytu.

Art. 5. Uposażenie emerytalne otrzymuje również wojskowy zawodowy, do którego nie mają

zastosowania postanowienia art. 3 i 4 niniejszej ustawy, lecz który zostaje przeniesiony w stan spoczynku z urzędu (art. 8) lub w wypadku, przewidzianym w p. b) art. 7 niniejszej ustawy, po przesłużeniu przynajmniej lat 10.

Art. 6. W wypadkach, gdy wojskowy zawodowy nie uzyskał w myśl art. 3, 4 i 5 niniejszej ustawy prawa do uposażenia emerytalnego, a przeniesiony zostaje w stan spoczynku, mają zastosowanie postanowienia ustawy o uposażeniu wojska, dotyczące odprawy dla zwolnionych.

Art. 7. Przeniesienie w stan spoczynku następuje na prośbę wojskowego zawodowego:

- a) bez względu na wiek, jeżeli z powodu ułomności cielesnej albo z powodu upadku sił fizycznych lub umysłowych stał się trwale niezdolnym do pełnienia służby wojskowej,
- b) bez względu na zdolność do służby, gdy przekroczył 55 rok życia,
- c) gdy uzyskał prawo do pełnego uposażenia emerytalnego (art. 11),
- d) bez względu na stan zdrowia, po ukończeniu u oficerów 30 lat, u szeregowych 20 lat służby wojskowej.

Odnosnie do zawodowych oficerów uwzględnienie prośby o przeniesienie w stan spoczynku w wypadku, przewidzianym w punkcie d), zależy od decyzji Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 8. Zawodowy wojskowy winien być przez władzę, która powołana jest do jego mianowania, z urzędu przeniesiony w stan spoczynku:

- a) gdy przekroczył wiek, przewidziany dla wojskowych zawodowych odnośnymi ustawami,
- b) gdy, pozostając w stanie nieczynnym z powodu niezdolności do służby, przekroczył termin, ustalony odnośnymi ustawami,
- c) w wypadku, przewidzianym w p. a) art. 7 niniejszej ustawy,
- d) o ile wskutek ujemnej kwalifikacji lub utraty zdolności do pełnienia zawodowo służby wojskowej nie może w myśl odnośnych ustaw służyć nadal zawodowo, ani też nie może być przeniesiony do rezerwy.

Art. 9. Podstawą do wymierzenia uposażenia emerytalnego są wszelkie należności pieniężne oraz ekwiwalent za świadczenia w naturze, jakie w służbie czynnej są każdorazowo przywiązane do ostatnio posiadanego stopnia i wchodzi w skład uposażenia zasadniczego (art. 2 ustawy tymczasowej z dn. 29 października 1920 r. o uposażeniu osób wojskowych Dz. U. R. P. № 106 poz. 699).

Jeżeli wojskowy zawodowy otrzymywał ostatnio conajmniej przez rok jeden uposażenie wyższego stopnia z tytułu zajmowanego stanowiska, wymierza mu się uposażenie emerytalne na podstawie tego wyższego uposażenia. Jednoroczny czasokres nie jest wymagany, jeżeli wojskowy zawodowy stał się niezdolny do pełnienia służby czynnej wskutek działań wojennych (art. 4 lit. a).

Lotnikom, którzy z powodu nieszczęśliwego wypadku podczas wlotów służbowych stali się niezdolnymi do służby wojskowej, uwzględnia się przy wymiarze uposażenia emerytalnego również dodatek lotniczy.

Art. 10. Przy wymiarze uposażenia emerytalnego do normalnie obliczonego czasu służby dodaje się zależnie od częściowej lub zupełnej utraty zdolności do zarobkowania od 5—20 lat.

Zawodowemu wojskowemu, który wskutek przyczyn, wymienionych w art. 4 niniejszej ustawy, utracił zdolność do pracy zarobkowej, może w wyjątkowych wypadkach Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu przyznać uposażenie emerytalne w wyższym wymiarze aż do pełnej wysokości uposażenia w stanie czynnym, branego za podstawę do obliczenia uposażenia emerytalnego (art. 9).

Art. 11. Uposażenie emerytalne zawodowych wojskowych wynosi do dziesięciu lat służby włącznie—czterdzieści procent (40%), wzrasta za każdy następny rok służby o dwa całe i cztery dziesiąte procent (2,4%), w żadnym jednak razie nie może przenosić sto procent (100%) uposażenia w stanie czynnym, służącego za podstawę do wymiaru uposażenia emerytalnego (art. 9).

Art. 12. Czas służby, podlegającej normalnemu zaliczeniu do wysługi emerytalnej, liczy się od dnia rozpoczęcia czynnej służby wojskowej.

Do tego czasu służby dolicza się:

- a) czas czynnej służby cywilno-państwowej lub samorządowej, nie spełnianej równocześnie ze służbą wojskową, obliczony według odpowiednich przepisów służby cywilnej, o ile zajmowana posada w służbie cywilno-państwowej lub samorządowej uprawniała do emerytury,
- b) czas, przebyty w stanie nieczynnym z uposażeniem czynnym,
- c) minimalny czas studjów wyższych w zakładzie naukowym poza służbą wojskową lub cywilno-państwową (samorządową), mogących podnieść kwalifikację do pełnienia poruczonych mu czynności służbowych, w tym tylko jednak wypadku, jeżeli studia te zostały całkowicie ukończone,
- d) czas, przebyty w niewoli.

Wyjątkowo może Minister Spraw Wojskowych za zgodą Ministra Skarbu zaliczyć do wysługi emerytalnej także czas, spędzony w charakterze państwowego pracownika kontraktowego.

Art. 13. Nie wlicza się do czasu wysługi emerytalnej:

- a) czasu trwania dezercji lub samowolnego opuszczenia służby,
- b) czasu odbywania kary pozbawienia wolności, wymierzonej na podstawie wyroku sądowego prawomocnego,
- c) czasu, spędzonego w stanie nieczynnym bez uposażenia czynnego,
- d) czasu służby, za który wojskowy zawodowy otrzymał przy zwolnieniu odprawę w myśl odpowiednich przepisów o uposażeniu wojska, o ile odprawa ta nie zostanie zwrócona,
- e) czasu czynnej służby wojskowej przed ukończeniem 18 lat życia; wyjątek stanowi służba z bronią w rękę przed nieprzyjacielem;

Art. 14. Przy wymierzaniu uposażenia emerytalnego zawodowym wojskowym, zatrudnionym w lotnictwie, czas przydziału do personelu latającego w czasie pokoju zalicza się do wysługi emerytalnej podwójnie.

Przy wymierzaniu uposażenia emerytalnego zawodowym wojskowym marynarzom zaokrętowanym, oraz zawodowym wojskowym armji lądowej, pełniącym służbę na statkach, znajdujących się w kampanji, liczy się do wysługi emerytalnej podczas pokoju za jeden miesiąc czterdzieści dni.

Art. 15. Przy ogólnej mobilizacji czas czynnej służby, odbytej podczas wojny, liczy się przy wymiarze uposażenia emerytalnego wszystkim wojskowym zawodowym podwójnie od dnia mobilizacji do dnia ogłoszenia rozkazu demobilizacyjnego.

Przy częściowej mobilizacji oblicza się w ten sposób czas służby, odbytej podczas wojny, tylko zawodowym wojskowym, pełniącym służbę w formacjach zmobilizowanych, w Ministerstwie Spraw Wojskowych i w Naczelnym Dowództwie.

Podstawą do obliczania czasu służby podczas wojny jest rok faktyczny, t. j. dwanaście miesięcy, przyczem, o ile wojna nie trwa dwunastu miesięcy, dodaje się jeden rok (dwanaście miesięcy), a jeżeli trwa dłużej niż rok—końcowy okres, pozostający po podzieleniu całego czasokresu wojny przez dwanaście, o ile osiąga on trzy miesiące, uwzględnia się jako jeden cały rok, krótszy natomiast okres czasu zalicza się normalnie.

Art. 16. Emeryt wojskowy, powołany do czynnej służby wojskowej, otrzymuje przy ponownym przeniesieniu go w stan spoczynku uposażenie emerytalne, obliczone z uwzględnieniem czasu ponownej służby.

Art. 17. Przy ostatecznym obliczeniu lat wysługi emerytalnej nie uwzględnia się części roku do sześciu miesięcy włącznie, natomiast okres czasu, przekraczający sześć miesięcy, liczy się jako cały rok.

Art. 18. Uposażenie emerytalne płatne jest miesięcznie z góry, począwszy od pierwszego dnia

miesiąca, następującego po wstrzymaniu uposażenia czynnego.

Art. 19. Prawo do pobierania uposażenia emerytalnego gaśnie:

- a) ze śmiercią emeryta,
- b) gdy emeryta prawomocnym wyrokiem sądowym skazano za czyn karygodny, a skazanie pociąga za sobą utratę prawa do uposażenia emerytalnego.

Minister Spraw Wojskowych może w razie stwierdzenia okoliczności, zasługujących na szczególne uwzględnienie, przyznać żonie i dzieciom skazanego odpowiedni zasiłek na czas, przez który rodzina pozostawałaby bez środków utrzymania. Zasiłek ten nie może przekraczać normalnego zaopatrzenia (art. 29 i 30).

Art. 20. Prawo do pobierania uposażenia emerytalnego zawieszają się na czas:

- a) pobierania zaopatrzenia z tytułu niezdolności do służby (pracy) na zasadzie innych ustaw, o ile świadczenia te płyną ze Skarbu Państwa; w tym wypadku służy uprawnionemu prawo wyboru między powyższymi zaopatrzeniami;
- b) przebywania bez zezwolenia Ministra Spraw Wojskowych i Ministra Skarbu dłużej niż pół roku poza granicami Rzeczypospolitej;
- c) utraty obywatelstwa polskiego.

Jeżeli emeryt wojskowy obejmuje stanowisko na dłużej niż 1 rok w służbie wojskowej, cywilno-państwowej lub samorządowej za wynagrodzeniem, może pobierać tylko taką część uposażenia emerytalnego, która wraz z tem wynagrodzeniem nie przewyższa uposażenia, przywiązanego do stanowiska, piastowanego ostatnio przez emeryta w służbie czynnej.

ROZDZIAŁ III.

Inne świadczenia ze strony Państwa, tudzież ulgi, przyznane emerytom.

Art. 21. Emeryt wojskowy, który wskutek podeszłego wieku lub też wskutek złego stanu zdrowia potrzebuje szczególnej opieki, jakiej nie znajduje w rodzinie, a przytem nie ma innych źródeł utrzymania, może być umieszczony w domu inwalidów.

Art. 22. Emeryta wojskowego umysłowo chorego umieszcza się w zakładach leczniczych wojskowych lub cywilnych dla umysłowo chorych, jeżeli potrzebę tego, jakoteż okoliczność, iż pozbawiony jest niezbędnej opieki, stwierdzą właściwe władze.

Art. 23. Emeryt wojskowy, umieszczony w domu inwalidów lub zakładzie dla umysłowo chorych, otrzymuje na koszt Państwa, oprócz mieszkania z opalem i światłem, całkowite utrzymanie, odzienie, opiekę lekarską i usługę.

Art. 24. Emerytowi wojskowemu potrąca się przez czas pobytu w domu inwalidów, względnie w zakładzie dla umysłowo chorych, dziewięćdziesiąt procent (90%) uposażenia emerytalnego na koszt utrzymania.

Rodzina takiego emeryta otrzymuje zaopatrzenie w myśl zasad rozdziału IV niniejszej ustawy.

Art. 25. Emeryt wojskowy, którego tylko dla braku miejsca nie można umieścić w domu inwalidów, a który z powodu niedołęstwa, nabytego skutkiem jednej z przyczyn, wymienionych w art. 4 niniejszej ustawy, stale potrzebuje pomocy osób drugich, otrzymuje zasiłek na koszt pielęgnacji w wysokości dwudziestu pięciu procent (25%) uposażenia emerytalnego.

Taki sam zasiłek otrzymuje emeryt wojskowy umysłowo chory, jeżeli stan jego pozwala na pozostawienie go pod opieką domową.

W powyższy sposób podwyższona emerytura nie może jednak w żadnym wypadku przekraczać sto procent (100%) uposażenia czynnego, służącego za podstawę do wymiaru uposażenia emerytalnego.

Art. 26. Emeryt wojskowy ma prawo korzystania z ulg sanitarnych, jakie przysługują wojskowemu zawodowemu w czynnej służbie, jako to: bezpłatnej porady wojskowo-lekarskiej w ambulatorjach wojskowych, bezpłatnego pobierania lekarstw w aptekach wojskowych, leczenia szpitalnego w szpitalach wojskowych na warunkach, określonych dla wojskowych zawodowych w czynnej służbie, jakoteż korzystania z ulg przy sezonowych opłatach w razie kuracji w państwowych zakładach kąpielowych i uzdrowiskach, przy zachowaniu warunków jak u wojskowych zawodowych w czynnej służbie.

Art. 27. Zawodowy wojskowy przy przeniesieniu w stan spoczynku z uposażeniem emerytalnym ma prawo do jednorazowego przesiedlenia się z rodziną do przyszłego miejsca zamieszkania na warunkach, przysługujących wojskowemu zawodowemu w służbie czynnej przy przesiedleniach służbowych. Z prawa tego winien wojskowy korzystać w przeciągu jednego roku od dnia przeniesienia go w stan spoczynku. Przeniesiony zaś na zasadzie ustawy z dn. 29 maja 1920 r. o tymczasowych emeryturach wojskowych (Dz. U. R. P. № 47 poz. 286) w przeciągu jednego roku od uchwalenia niniejszej ustawy.

ROZDZIAŁ IV.

Zaopatrzenie rodzin, pozostałych po poległych i zmarłych wojskowych zawodowych.

Art. 28. Pozostałe po zawodowych wojskowych wdowy, dzieci ślubne i uprawnione otrzymują pensje wdowie, względnie sieroce, według norm, podanych w następnych artykułach, o ile wojskowy zawodowy w chwili śmierci pobierał uposażenie emerytalne lub miał prawo do niego.

Art. 29. Pensja wdowia wynosi:

- a) po zawodowym wojskowym, poległym lub zmarłym wskutek działań wojennych, pięćdziesiąt procent (50%) pełnego uposażenia w stanie czynnym, służącego za podstawę do wymiaru uposażenia emerytalnego w myśl art. 9;
- b) po wojskowym zawodowym, zmarłym z innych przyczyn, pięćdziesiąt procent (50%) kwoty tego uposażenia emerytalnego, które zmarły wojskowy pobierał, względnie tego, do którego miałby prawo w chwili śmierci

według zasad ustawy niniejszej, przy zastosowaniu postanowień art. 10, o ile śmierć nastąpiła z przyczyn, wymienionych w p. b), lub c) art. 4 niniejszej ustawy.

Art. 30. Pensja sieroca po zawodowym wojskowym wynosi:

- a) dla każdego dziecka, którego matka żyje i w chwili śmierci wojskowego miała prawo do pensji wdowiej, jedną czwartą ($\frac{1}{4}$) część pensji wdowiej;
- b) dla każdego dziecka, którego matka już nie żyje lub też w chwili śmierci męża nie miała prawa do pensji wdowiej, albo też później to prawo utraciła lub umarła, połowę ($\frac{1}{2}$) pensji wdowiej.

Art. 31. Suma zaopatrzenia sierociego bez względu na ilość dzieci nie może, ani sama, ani łącznie z pensją wdowią, przekraczać wysokości uposażenia emerytalnego, które zmarły wojskowy faktycznie pobierał lub do którego miałby prawo w chwili śmierci.

Art. 32. Jeżeli zawodowy wojskowy poległ lub zmarł w warunkach, wymienionych w ust. 2 i 3 art. 9 niniejszej ustawy, oblicza się wysokość pensji wdowiej, względnie sierociej, wedle art. 29, względnie 30, przy zastosowaniu postanowień ust. 2 i 3 art. 9 niniejszej ustawy.

Tak samo mają zastosowanie postanowienia art. 14 niniejszej ustawy przy wymiarze pensji pozostałym po zawodowych wojskowych lotnikach, względnie marynarzach.

Art. 33. O ile mianowanie lub awans zmarłego wskutek działań wojennych wojskowego na wyższy stopień nastąpiło po jego śmierci, pozostałe po nim osoby, uprawnione do zaopatrzenia, otrzymują pensję, odpowiadającą nowemu stopniowi zmarłego.

Art. 34. Zawodowych wojskowych, zaginionych na terenie działań wojennych, którzy w ciągu roku od chwili ratyfikacji pokoju nie odnaleźli się, uważa się, począwszy od tego terminu na czas zaginięcia, za zmarłych wskutek działań wojennych.

Rodziny takich wojskowych otrzymują na mocy niniejszej ustawy, począwszy od terminu, wskazanego w ust. 1, tymczasowo takie zaopatrzenie, jakie należałoby się im w razie śmierci zaginionego (art. 29 p. a).

Wyplata zaopatrzenia zaczyna się od pierwszego dnia tego miesiąca, który następuje po wstrzymaniu rodzinie uposażenia, przewidzianego w tych wypadkach ustawą o uposażeniu wojska, i trwa tak długo, aż zaginiony się odnajdzie, o ile wyplata zaopatrzenia według postanowień tej ustawy nie została już wcześniej z innych przyczyn wstrzymana.

Gdy na podstawie towarzyszących zaginięciu okoliczności istnieje uzasadnione podejrzenie, że zachodzi wypadek dezercji, postanowienia niniejszego artykułu nie mają zastosowania do czasu stwierdzenia, iż powyższe przestępstwo nie zachodzi.

Art. 35. W razie odnalezienia się zaginionego potrąca mu się przy wypłacie zaległego uposażenia

kwotę, powstałą z wypłaconego jego rodzinie tymczasowego zaopatrzenia.

W razie nieodnalezienia się zaginionego w ciągu czterech lat od chwili ratyfikacji pokoju, rodzina zaginionego winna przed końcem tego terminu przedłożyć orzeczenie sądowe, uznające zaginionego za zmarłego, względnie orzeczenie sądowe, że dowód śmierci należy uważać za ustalony. Na podstawie tego orzeczenia przyznane zostanie stałe zaopatrzenie.

Art. 36. Wdowa nie ma prawa do pensji:

- a) jeżeli małżeństwo zostało zawarte przez emeryta, który po zawarciu tego małżeństwa nie był powołany do czynnej służby wojskowej,
- b) jeżeli wspólność małżeństwa została sądowo rozdzielona bez obowiązku męża do utrzymywania żony.

Dzieci, pozostałe z małżeństwa, zawartego przez emeryta, nie mają prawa do zaopatrzenia sierociego.

Art. 37. Pensje wdowie i sieroce płatne są miesięcznie z góry, począwszy od pierwszego dnia miesiąca, następującego po wstrzymaniu uposażenia, pobieranego przez zmarłego; dla sierot, które przysły na świat po tym terminie—od pierwszego dnia tego miesiąca, w którym się urodziły.

Art. 38. O ile żądanie przyznania pensji wdowiej, względnie sierociej, nie zostało zgłoszone w ciągu jednego roku od dnia śmierci wojskowego, przysługuje się pensję od pierwszego dnia miesiąca, następującego po dniu zgłoszenia się osób uprawnionych.

W wypadkach wyjątkowych Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu może przyznać pensję od terminu, ustalonego w art. 37, jeżeli osoby uprawnione wykażą, iż zasły ważne okoliczności, które uniemożliwiły im wcześniejsze zgłoszenie żądania zaopatrzenia.

Art. 39. Wdowa w razie ponownego zamążpójścia, o ile nie zastrzeże sobie prawa do przyznanej jej pensji na wypadek powtórnego owdowienia, otrzymuje jednorazową odprawę w wysokości trzyletniej pensji wdowiej.

Gdy wdowa nabędzie prawo do pensji z ponownego małżeństwa, otrzymuje w razie powtórnego owdowienia, o ile zgłosiła zastrzeżenie, przewidziane w ust. 1 niniejszego artykułu, tę pensję wdowią, która jest wyższą, a o ile otrzymała odprawę, pensję wdowią, przysługującą jej z tytułu ponownego małżeństwa.

Art. 40. Prawo do pensji wdowiej, względnie sierociej, gaśnie:

- a) w razie śmierci osoby, uprawnionej do poboru pensji, z końcem tego miesiąca, w którym śmierć nastąpiła,
- b) w razie ukończenia przez sierotę 18 roku życia lub też wcześniejszego zawarcia związku małżeńskiego,
- c) gdy osobę, uprawnioną do poboru pensji, prawomocnie skazano sądowo za czyn karygodny, a skazanie pociąga za sobą utratę prawa do przyznanego zaopatrzenia.

W razie odbywania studjów w zakładach naukowych, zaopatrzenie sieroce wypłaca się z powyż-

szemi zastrzeżeniami do ukończenia studiów, najdłużej jednak do ukończenia 24 lat życia.

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących wypadkach, tudzież w razie trwałej niezdolności do zarabkowania, Minister Spraw Wojskowych może w porozumieniu z Ministrem Skarbu zezwolić na dalsze pobieranie zaopatrzenia sierocego także po ukończeniu 18 lat życia.

Art. 41. Prawo do pobierania pensji wdowiej, względnie sieroczej, zawiesza się na czas:

- a) przebywania bez zezwolenia Ministra Spraw Wojskowych i Ministra Skarbu dłużej niż pół roku poza granicami Rzeczypospolitej,
- b) utraty obywatelstwa polskiego,
- c) pobierania zaopatrzenia z tytułu śmierci męża, względnie ojca, na zasadzie innych ustaw, o ile świadczenia te płyną ze Skarbu Państwa i przewyższają pensję wdową lub sierocą.

Jeżeli sierota zajmuje jakiekolwiek stanowisko w służbie państwowej lub samorządowej, do którego przywiązane jest stałe roczne uposażenie, wstrzymuje się pensję sierocą, o ile uposażenie to jest wyższe od przyznanego zaopatrzenia sierocego.

Prawo do pobierania pensji sieroczej zawiesza się również na czas uwzględnienia sieroty przy wymierzaniu dodatku drożyznianego do płacy zasadniczej funkcjonariusza państwowego (matki, ojczyma, macochy).

Art. 42. Osoba, uprawniona do pensji, która z tytułu zajmowania stanowiska w służbie państwowej nabyła prawo do uposażenia emerytalnego, ma prawo wyboru między pobieraniem albo uposażenia emerytalnego, albo pensji, przysługującej jej na mocy ustawy niniejszej.

Art. 43. Wdowa po zawodowym wojskowym, który zmarł w czynnej służbie przed uzyskaniem prawa do uposażenia emerytalnego, otrzymuje, o ile sama nie jest funkcjonariuszem państwowym, względnie nie pobiera uposażenia emerytalnego, jednorazową odprawę w wysokości połowy kwoty rocznej uposażenia w służbie czynnej, pobieranego ostatnio przez zmarłego.

Sieroty bez ojca i matki w wieku poniżej ośmiu lat otrzymują odprawę w tej samej wysokości po ojcu, o ile ten nie nabył prawa do emerytury.

Taką samą odprawę należy przyznać zupełnej sierocie w wypadku, określonym w art. 40 ustęp pierwszy, a można przyznać w wypadkach, określonych w ustępie ostatnim wspomnianego artykułu.

Jeżeli pozostało więcej sierot, odprawa, o której powyżej mowa, należy się im łącznie bez względu na ich ilość.

Art. 44. W razie śmierci emeryta wojskowego wypłaca się pośmiertne w wysokości trzymiesięcznego pełnego uposażenia emerytalnego, pobieranego ostatnio przez zmarłego.

Pośmiertne wypłaca się wdowie lub dzieciom zmarłego w następującym porządku:

- a) w pierwszym rzędzie wdowie, która w chwili śmierci męża pozostawała z nim w spółności małżeńskiej.

- b) ślubnym i uprawnionym dzieciom zmarłego, o ile żona zmarłego nie żyje lub żyje, lecz była sądownie rozwiedziona lub separowana.

Art. 45. W braku osób, wymienionych w art. 44, może być przyznane pośmiertne lub jego część rodzicom lub rodzeństwu zmarłego:

- a) o ile zmarły ich utrzymywał lub do ich utrzymania się przyczyniał,
- b) albo też o ile osoby te pielegnowały zmarłego w czasie choroby,
- c) bądź też z własnych funduszków pokryły koszty pogrzebu.

W wypadkach, wskazanych w p. b) i c) niniejszego artykułu, może być przyznane pośmiertne lub jego część dalszym krewnym zmarłego lub osobom obcym, o ile zmarły nie zostawił dostatecznego ruchomego lub nieruchomego majątku.

Art. 46. Wdowa lub sieroty po zawodowym wojskowym, zmarłym w służbie czynnej, ma prawo do jednorazowego przesiedlenia się do przyszłego miejsca zamieszkania na warunkach, przysługujących wojskowym zawodowym w służbie czynnej przy przesiedleniach służbowych. Z prawa tego wdowa, względnie sierota, powinna skorzystać w przeciągu jednego roku od śmierci męża, względnie ojca.

ROZDZIAŁ V.

Postanowienia przejściowe.

Art. 47. Zawodowym wojskowym, którzy przed wstąpieniem do Wojska Polskiego pozostawali w służbie jednego z b. państw zaborczych i przechodzą w stan spoczynku ze służby w Wojsku Polskiem, zalicza się do wysługi emerytalnej pełną ilość lat służby wojskowej, względnie cywilno-państwowej, w państwie zaborczem, podlegających zaliczeniu według ustaw emerytalnych odnośnego państwa, tudzież lata służby wojskowej w Wojsku Polskiem i wymierza się uposażenie emerytalne według zasad ustawy niniejszej, biorąc za podstawę ostatnio pobierane uposażenie w służbie czynnej (art. 9).

Art. 48. Zawodowym wojskowym, którzy przed wstąpieniem do Wojska Polskiego służyli w uznanych przez Państwo Polskie formacjach wojskowych, zalicza się do wysługi emerytalnej czas tej służby zgodnie z postanowieniami niniejszej ustawy (rozdział II), o ile czas ten nie został już zaliczony na zasadzie art. 47 niniejszej ustawy.

Art. 49. Zawodowym wojskowym, którzy wstąpili do Wojska Polskiego najpóźniej pod koniec 1920 r., a przed wstąpieniem do Wojska Polskiego pełnili w jednym z b. państw zaborczych służbę samorządową lub oddawali się pracy zawodowej, może Minister Spraw Wojskowych za zgodą Ministra Skarbu zaliczyć do wysługi emerytalnej czas tej służby lub pracy w ilości, nieprzekraczającej lat 20, a w wyjątkowych na szczególne uwzględnienie zasługujących wypadkach lat 30.

O ile wojskowi ci byli członkami kas emerytalnych lub innych kas zaopatrzenia, będą mogli korzystać z praw emerytalnych na mocy niniejszej ustawy jedynie pod warunkiem poprzedniego zrzeczenia na

rzecz Skarbu Państwa praw, służących im do tych kas, a o ile prawa te już w części lub w całości zrealizowali, pod warunkiem zobowiązania się ponadto do zwrotu kwot, pobranych z tych kas.

Art. 50. Emerytowani wojskowi byłych państw zaborczych, o ile są obywatelami polskimi w myśl art. 2 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. № 7 poz. 44), jak również o ile uznani zostali w myśl art. 3 tejże ustawy za obywateli Państwa Polskiego, otrzymują uposażenie emerytalne w wysokości siedemdziesięciu pięciu procent (75%) tego uposażenia emerytalnego, które należałoby się im według zasad ustawy niniejszej od płacy podstawowej wraz z dodatkiem rodzinnym najwyższej na dwie osoby, przywiązanej do stopnia wojskowego w Wojsku Polskiem, któremu odpowiada stopień wojskowy, ostatnio zajmowany przez emeryta w armji odnośnego państwa.

Tak wymierzone uposażenie emerytalne nie może być niższe od przyznanego na zasadzie ustaw właściwego państwa zaborczego uposażenia emerytalnego łącznie z dodatkami, przyznanymi przez Państwo Polskie.

Art. 51. Wdowy i sieroty po wojskowych zawodowych i emerytach wojskowych byłych państw zaborczych, którzy w Wojsku Polskiem nie służyli, a zmarli przed wejściem lub po wejściu w życie ustawy niniejszej, otrzymują, o ile posiadają obywatelstwo polskie, pensję wdowią lub sierocą na zasadzie rozdziału IV niniejszej ustawy.

Za podstawę wymiaru pensji wdowiej i sierocęj służy ta kwota, którąby otrzymał mąż, względnie ojciec, tytułem uposażenia emerytalnego w myśl art. 50 niniejszej ustawy.

Tak wymierzona pensja wdowia, względnie sieroca, nie może być niższa od przyznanego już na zasadzie ustaw właściwego państwa zaborczego zaopatrzenia wdowiego lub sierocęgo łącznie z dodatkami, przyznanymi przez Państwo Polskie.

Art. 52. Zawodowym wojskowym, którzy po wstąpieniu do Wojska Polskiego przeniesieni zostali w stan spoczynku przed wejściem w życie ustawy niniejszej i pobierali uposażenie emerytalne na zasadzie ustawy z dnia 29 maja 1920 r. o tymczasowych emeryturach wojskowych (Dz. U. R. P. № 47, poz. 286), należy się uposażenie emerytalne, przyznane na zasadzie niniejszej ustawy, od dnia pierwszego tego miesiąca, który nastąpił po wstrzymaniu ostatnio pobieranego czynnego uposażenia w Wojsku Polskiem.

Wdowom i sierotom po zawodowych wojskowych, którzy ze służby w byłych państwach zaborczych przeszli do służby wojskowej w Wojsku Polskiem, wymierza się pensję wdowią, względnie sierocą, według zasad rozdziału IV niniejszej ustawy od tej kwoty, którąby się zmarłemu należała tytułem uposażenia emerytalnego (art. 47).

Wdowom i sierotom po zawodowych wojskowych Wojska Polskiego, zmarłych w czynnej służbie lub też w stanie spoczynku, jednakowoż przed wejściem w życie ustawy niniejszej, należy się pośmiertne, jakoteż pensja wdowia, względnie sieroca, od terminu, określonego art. 37 z tem, że termin ten nie może

być wcześniejszy od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 29 maja 1920 r. (Dz. U. R. P. № 47, poz. 286).

Art. 53. Postanowienia art. 19, 20 tudzież art. 40, 41 i 42 niniejszej ustawy mają zastosowanie do emerytów wojskowych, względnie do wdów i sierot po wojskowych zawodowych i emerytach wojskowych byłych państw zaborczych.

Art. 54. Wdowom i sierotom po emerytach wojskowych byłych państw zaborczych należy się pośmiertne w wysokości trzymiesięcznego uposażenia emerytalnego zmarłego, przyczem postanowienia art. 44 i 45 stosują się również w tym wypadku.

Art. 55. Na czas pobierania przez zawodowych wojskowych w służbie czynnej dodatku drożyznianego wymierza się uposażenie emerytalne, tudzież pensje wdowie, względnie sieroce, biorąc za podstawę oprócz uposażenia, służącego w myśl niniejszej ustawy za podstawę do wymiaru uposażenia emerytalnego (art. 9, względnie 50) także dodatki drożyzniane do tych należności, ustawowo unormowane.

Mnożnik dodatku drożyznianego oblicza się wedle rzeczywistego stałego miejsca zamieszkania, nie może jednak przewyższać średniej arytmetycznej między najniższą a najwyższą klasą dodatku drożyznianego.

Wszelkie zmiany ustaw o uposażeniu osób wojskowych, pociągające za sobą zmianę wysokości ich uposażenia, stosują się automatycznie w sposób odpowiedni przy wymiarze zaopatrzenia emerytalnego.

Art. 56. Postanowienia ustawy niniejszej mają również zastosowanie w odniesieniu do wdów i sierot po zmarłych wojskowych, których śmierć nastąpiła w czynnej służbie w Wojsku Polskiem przed terminem ważności uzyskania przez nich charakteru i praw wojskowych zawodowych Wojsk Polskich, a którzy w chwili śmierci mieli za sobą conajmniej pięć lat czynnej służby wojskowej.

Art. 57. Uposażenie emerytalne, pensja wdowia i sieroca, oraz pośmiertne nie ulegają zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu, ani też zajęciu administracyjnemu.

Postanowienie to nie ma zastosowania do tych uposażeń emerytalnych, tudzież pensji wdowich i sierocych, które uległy zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu lub administracyjnemu przed wejściem w życie niniejszej ustawy.

Art. 58. Postanowienia niniejszej ustawy, odnoszące się do oficerów zawodowych tudzież wdów i sierot pozostałych po nich, mają zastosowanie również do urzędników wojskowych i ich rodzin, tudzież do chorążych i ich rodzin.

ROZDZIAŁ VI.

Postanowienia ogólne.

Art. 59. W wypadkach, gdy zawodowemu wojskowemu lub rodzinie, pozostałej po nim, może przysługiwać prawo do zaopatrzenia w myśl ustawy o zaopatrzeniu inwalidów, uprawniony ma prawo wyboru między zaopatrzeniem w myśl ustawy niniejszej a ustawą inwalidzką.

Art. 60. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu we właściwym dla każdego z nich zakresie działania.

Art. 61. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 października 1921 r.

Z chwilą wejścia w życie ustawy niniejszej tracą moc dotychczas obowiązujące ustawy i przepisy, wydane w przedmiotach, unormowanych tą ustawą.

Marszałek: *Trąpczyński*

Prezydent Ministrów: *J. Nowak*

Minister Spraw Wojskowych: w z. *Rybak*

Minister Skarbu: *Jastrzębski*
